

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Daniela Hudáka a JUDr. Pavla Farkaša na neverejnom zasadnutí konanom 7. septembra 2010 v Bratislave v trestnej veci obvinenej **Ing. K. Š.**, pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 o dovolaní obvinenej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 20. apríla 2009, sp. zn. 5 T 65/2004, v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 24. septembra 2009, sp. zn. 5 To 65/2009, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvinenej Ing. K. Š. **s a o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 20. apríla 2009, sp. zn. 5 T 65/2004, bola obvinená Ing. K. Š. uznaná vinnou z trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 v znení zákona č. 175/1990 Zb. v tom čase platnom (ďalej už len Tr. zák.), a to na tom skutkovom základe, že :

od nezistenej doby, najneskôr po dni 1. apríl 1999, kedy podpísala so zamestnávateľom dohodu o hmotnej zodpovednosti, do dňa 17. augusta 1999 v B. na L., v predajni N., si ako vedúca uvedenej predajne postupne prisvojila finančnú hotovosť v sume 203 612,30 Sk, ktorú doposiaľ nevrátila, čím spôsobila spoločnosti N. škodu vo výške 203 612,30 Sk.

Za uvedený trestný čin bol obvinenej podľa § 248 ods. 2 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody v trvaní 18 (osemnásť) mesiacov s tým, že výkon tohto trestu jej bol v zmysle § 58 ods. 1

písm. a/, § 59 ods. 1 Tr. zák. podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní 30 (tridsať) mesiacov.

Podľa § 228 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 bola obvinená zaviazaná nahradiť poškodenej spoločnosti N. škodu vo výške 203 612,30 Sk (6 758,69 eur).

Proti tomuto rozsudku podala obvinená Ing. K. Š. v zákonnej lehote odvolanie, ktoré bolo uznesením Krajského súdu v Bratislave z 24. septembra 2009, sp. zn. 5 To 65/2009, podľa § 256 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 zamietnuté ako nedôvodné.

V zmysle § 139 ods. 1 písm. b/ Tr. por. účinného do 1. januára 2006 rozsudok je právoplatný a vykonateľný, ak zákon síce proti nemu pripúšťa odvolanie, avšak podané odvolanie bolo zamietnuté.

Dňa 18. augusta 2010 bolo v predmetnej trestnej veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložené dovolanie obvinenej, podané prostredníctvom jej obhajcu JUDr. J. H. Ako dovolacie dôvody pritom uviedla to, že zásadným spôsobom bolo porušené jej právo na obhajobu a že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku (§ 371 ods. 1 písm. c/ a písm. i/ Tr. por.).

Čo sa týka prvého dovolacieho dôvodu (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.), jeho naplnenie obvinená videla predovšetkým v tom, že bola v konaní pred odvolacím súdom zastúpená koncipientom svojho zvoleného obhajcu napriek tomu, že s tým nevyjadrila súhlas v zmysle § 36 ods. 2 Tr. por. Právo na obhajobu bolo podľa názoru obvinenej porušené i tým spôsobom, že jej nebolo umožnené klásť svedkom otázky, ktoré mali smerovať k preukázaniu toho, či jej boli alebo neboli predmetné peniaze skutočne zverené, pričom ako podotkla, bez vyriešenia tejto základnej otázky nemohlo dôjsť k spravodlivému rozhodnutiu vo veci. Jej otázky boli zo strany súdu vždy zamietnuté a následne potom bolo v zápisnici z pojednávania poznamenané, že nemá otázky na svedkov. V súvislosti s uvedeným dôvodom obvinená poukázala i na tú skutočnosť, že už v prípravnom konaní navrhovala doplniť dokazovanie s cieľom upozorniť na to, že vyčíslenie schodku je matematicky nesprávne. Má za to, že dôkazy, ktoré boli orgánom činným v trestnom konaní predložené a súdom akceptované, neboli z ich strany objektívne

posúdené a vyhodnotené. Podotkla tiež, že v období, kedy sa nachádzala na dovolenke, bola kniha pokladne vedená neprehľadne, a tak došlo k pochybeniam aj zo strany ostatných zamestnankýň spoločnosti N. Dokazovanie v naznačenom smere však okresný súd napriek jej opakovaným pokusom nepripustil a krajský súd tento dôkaz taktiež ignoroval.

Záverom k uvedenému dovolaciemu dôvodu obvinená uviedla, že právo na obhajobu v zmysle čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky je potrebné vykladať extenzívne, t.j. právom na obhajobu sa nerozumie len právo obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu, ale pod právom na obhajobu treba rozumieť aj samotné vedenie konania, navrhovanie a predkladanie dôkazov, ako aj možnosť vyjadriť sa k novým skutočnostiam pred nezávislým a nestranným súdom. Práva obhajoby spolu s princípom rovnosti zbraní sú elementmi širšieho pojmu spravodlivý proces (rozsudok vo veci E. 1988, A - 134). Princíp „rovnosti zbraní“, ktorý bol podľa názoru obvinenej v predmetnom prípade porušený, pritom znamená, že každá strana v procese musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a že žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane (rozsudok vo veci D. 1970, A - 11).

Pokiaľ ide o druhý dovolací dôvod (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.), obvinená upozornila na to, že na spáchanie trestného činu sprenevery podľa § 248 Tr. zák. sa vyžaduje predovšetkým prisvojenie si cudzej veci, ktorá bola páchatelovi zverená. V zmysle uvedeného ustanovenia by jej teda museli byť peniaze zverené odovzdaním do faktickej moci (do držby) s tým, aby s nimi nakladala určitým spôsobom, pričom do tohto oprávnenia by súčasne nesmela zasiahnuť tretia osoba. Z vykonaného dokazovania je však podľa názoru obvinenej zrejmé, že sa v rozhodnom čase nezdržiavala na pracovisku (od 9. júla 1999 do 17. júla 1999 bola práceneschopná, od 1. augusta 1999 do 16. augusta 1999 bola na dovolenke) a nemohla mať preto peniaze ani v držbe, ani s nimi nemohla nakladať, resp. si ich postupne prisvojiť. S hotovosťou prijatou od zákazníkov manipulovali v tomto čase, rovnako ako aj v ostatné dni v čase od 16.00 hod. do 18.00 hod., ostatné zamestnankyne. Obvinená má teda za to, že súd nesprávne právne posúdil zistený skutkový stav, keď z neho vyvodil jej zavinené konanie spočívajúce v tom, že u nej došlo k postupnému prisvojeniu si cudzej veci, ktorá jej bola zverená, nakoľko financie v určitých časových intervaloch boli zverené aj iným osobám, kedy nemala faktickú možnosť s nimi disponovať. Bez odstránenia uvedených pochybností nie je potom možné jednoznačne vyvodiť právny záver o jej vine zo spáchania predmetného trestného činu.

Ako obvinená ďalej uviedla, súd vychádzal v predmetnom prípade zo znaleckého posudku, v ktorom sám znalec skonštatoval, že na riadne zistenie skutočného stavu účtovníctva spoločnosti a celkovej inventarizácie spoločnosti nemal dostatočné množstvo podkladov, a preto sa mohol zamerať len na účtovné operácie, ktoré súviseli s pokladňou, príjmami, tržbami, výdavkami a odvodmi. Na základe týchto podkladov potom vyhodnotil, že v období od 1. augusta 1999 do 16. augusta 1999, teda v čase keď sa nachádzala na dovolenke, vzniklo v pokladni manko vo výške 203 612,30 Sk.

Obvinená záverom odôvodnenia poukázala aj na to, že hoci prehlásila, že dňa 18. augusta 1999 zobrala z predajne sumu 186 000 Sk a túto toho istého dňa stratila, uvedené nemožno vnímať ak dôkaz o jej vine, nakoľko je preukázateľné, že v uvedený deň nemohla byť takáto suma ani v pokladni. Spomenuté vyhlásenie bolo preto možné vnímať len ako obranu na stres, ktorý prežila zo zmätku vyvolaného podozrením, že došlo k strate kontroly nad finančnou hotovosťou.

Na základe vyššie uvedeného navrhla, aby dovolací súd vyslovil, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 20. apríla 2009, sp. zn. 5 T 65/2004, v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 24. septembra 2009, sp. zn. 5 To 65/2009, bolo z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. i/ Tr. por. porušené ustanovenie § 2 ods. 9 Tr. por. a súčasne, aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté rozhodnutia a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvinenej skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1 Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu (§ 369 ods. 2 písm. b/ a § 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 Tr. por., veta prvá, keďže obvinená pred podaním dovolania využila svoje právo a podala riadny opravný prostriedok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V zmysle § 371 ods. 3 Tr. por. dôvody podľa ods. 1 písm. a/ až písm. g/ nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

V súlade s § 385 ods. 1 Tr. por. je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych chýb a má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania musia byť preto obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Dovolací súd považuje za nevyhnutné zdôrazniť i to, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, ktorými sa v dovolaní odôvodňuje existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. Dôvody dovolania je teda treba chápať materiálne, a preto nestačí na ne len formálne poukázať v podanom dovolaní, aby sa tým vyhovel ustanoveniu § 374 Tr. por.

Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ten je daný v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Uvedenou formuláciou zákon vyjadruje, že dovolanie je určené k **náprave právnych chýb** rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva.

Koncepcia dovolania v trestnom práve, osobitne úprava dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., veta za bodkočiarkou „správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“, **vylučuje možnosť uplatňovania námietok proti skutkovým zisteniam**. Na podklade tohto dovolacieho dôvodu nemožno preskúmať a hodnotiť správnosť a úplnosť skutkového stavu, ani preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov. Skutkový stav je v prípade rozhodovania o dovolaní hodnotený iba z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené, t. j. či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva.

Z odôvodnenia dovolania vyplýva, že námietky obvinenej smerujú len voči skutkovým zisteniam, resp. hodnoteniu dôkazov tak prvostupňovým, ako aj odvolacím súdom, a preto sa nimi dovolací súd nezaoberal. Skutok tak, ako bol zistený predmetnými súdmi, je pre Najvyšší súd Slovenskej republiky záväzný a jeho právne posúdenie je potom správne a v súlade so zákonom.

V súvislosti s druhým dovolacím dôvodom uvedeným v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je potrebné hneď na úvod zdôrazniť tú skutočnosť, že zákon pre jeho uplatnenie predpokladá nie každé porušenie práva na obhajobu, ale len jeho **porušenie zásadné**.

Právo na obhajobu sa vzťahuje na celé trestné konanie a všetkým orgánom činným v trestnom konaní ako aj súdu je uložené umožniť osobe, proti ktorej sa konanie vedie, uplatnenie jej práv. Zmyslom tejto základnej zásady je zabezpečiť úplnú ochranu zákonných záujmov a práv obvineného, prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu veci a tiež k vydaniu zákonného a spravodlivého rozhodnutiu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preštudovaní predmetného spisového materiálu zistil, že hoci obvinená v odôvodnení podaného dovolania nesprávne namietala porušenie ustanovenia § 36 ods. 2 nového Trestného poriadku, ktorý sa na daný prípad nevzťahuje (§ 564 ods. 3 Tr. por.), v odvolacom konaní skutočne došlo k procesnej vade, spočívajúcej v tom, že obvinená bola v rozpore s ustanovením § 35 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 v konaní pred odvolacím súdom zastúpená koncipientom svojho obhajcu JUDr. A. F.

Podľa § 35 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 obhajcom v trestnom konaní môže byť len advokát. Pre jednotlivé úkony trestného konania, **s výnimkou konania pred súdom**, sa môže obhajca dať zastúpiť svojím koncipientom.

Obvinená v priebehu celého odvolacieho konania zastúpenie advokátskym koncipientom ani raz nenamietala. V súvislosti s uvedeným považuje dovolací súd za potrebné poukázať i na tú skutočnosť, že podľa nového Trestného poriadku sa už môže dať obhajca zastúpiť advokátskym koncipientom, ak s tým obvinený súhlasí (nie je stanovená forma súhlasu, preto stačí aj konkludentný súhlas), i v konaní pred súdom, ak ide o prečin.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia dospel napokon Najvyšší súd Slovenskej republiky k takému záveru, že uvedené procesné pochybenie nie je spôsobilé naplniť dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Naplnenie uvedeného dovolacieho dôvodu obvinená nachádzala okrem vyššie uvedeného aj v tom, že jej nebolo umožnené klásť svedkom otázky. Tieto mali byť podľa jej vyjadrenia vždy zo strany súdu zamietnuté, pričom v zápisnici z pojednávania bolo potom v rozpore s tým poznamenané, že nemá otázky na svedkov. Z obsahu spisu je pritom zrejmé, že rovnaké námietky obvinená uplatňovala už v odvolacom konaní (§ 371 ods. 3 Tr. por.). Tiež Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k tomu názoru, že zo zápisníc o hlavnom pojednávaní nevyplýva, že by obvinenej nebolo umožnené klásť svedkom otázky. Ak by aj bolo vyššie uvedené tvrdenie obvinenej pravdivé, vyvstáva potom otázka, prečo by ani ona, ani jej obhajca spomenutú protokoláciu nenamietali.

V zmysle § 57 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 o oprave a doplnení zápisnice

o hlavnom pojednávaní a o verejnom a neverejnom zasadnutí a taktiež **o námietkach proti takej zápisnici rozhoduje súd, o ktorého zápisnicu ide**. Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť.

Čo sa týka ďalších námietok obvinenej, smerujúcich voči tomu, že jej návrhy na doplnenie dokazovania boli zamietnuté, čím malo byť zásadným spôsobom porušené jej právo na obhajobu, tak tieto považuje dovolací súd taktiež za neopodstatnené.

Zásada voľného hodnotenia dôkazov znamená, že zákon nestanoví žiadne pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných k preukázaniu určitej skutočnosti ani váhu jednotlivých dôkazov. V trestnom konaní majú byť vykonané dôkazy v množstve a kvalite umožňujúcej – podľa presvedčenia súdu – zistenie skutkového stavu veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom pre ich rozhodnutie. Nezávislému postaveniu súdu zodpovedá, aby sám určil skutočnosti, ktoré je nutné dokazovať, ako aj okruh dôkazných prostriedkov k ich preukázaniu.

V danom prípade nemožno považovať za oprávnenú námietku v dovolaní, že skutok nebol správne ustálený z dôvodu nesprávneho hodnotenia dôkazov alebo z dôvodu nevykonania ďalších dôkazov súdmi. Právo na obhajobu nemôže byť porušené tým, že súd, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, hodnotí dôkazy ináč než je predstava obvinenej. V rámci voľného hodnotenia dôkazov je teda vecou súdu (prvostupňového ako i odvolacieho) zvážiť to, či existujúci súhrn dôkazov je alebo nie je postačujúci pre skutkové a právne závery, ako aj to, či má alebo nemá nariadiť vykonanie ďalšieho dôkazu. Pokiaľ to potom súdy nepovažovali za potrebné, nemožno to posudzovať ako zásadné porušenie práva na obhajobu.

Vo vzťahu k ďalším obvinenou uvádzaným skutočnostiam v súvislosti s predmetným dovolacím dôvodom treba uviesť iba toľko, že tieto opäť spochybňujú len skutkové zistenia prvostupňového ako aj odvolacieho súdu, ktorými je však dovolací súd viazaný.

Záverom je potrebné zdôrazniť to, že s výnimkou vyššie spomenutého procesného pochybenia v konaní pred odvolacím súdom všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva

na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené.

S ohľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/, a písm. i/ Tr. por. v posudzovanej veci nie sú dané, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvinenej Ing. K. Š. odmietol na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 7. septembra 2010

JUDr. Peter H a t a l a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Alžbeta Kóňová